

07.01.2020

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Aruanne

**Teadmussiirde pikaajaline programm ühistegevuse tegevusvaldkonnas,
perioodil 01.01.2019 – 31.12.2019**

Ühistegevuse tegevusvaldkonna teadmussirde pikaajalise programmi eesmärgiks on tegeleda põllumajandussaaduste tootjate ja töötajate ühistegevusega seotud väljakutsetega, et muuta ühistegevuse koostöövorm järjest sisukamaks ning ettevõtjatele tulutoovamaks.

Antud programmi raames käsitletakse ühistegevusena põllumajandussaaduste tootjate ja töötajate majandusliku ühistegevuse edendamist.

Raamleping nr 171752 sõlmiti 18. novembril 2016. Programmi täidavad: Eesti Maaülikool, MTÜ Eesti Põllumeeste Keskliit, Maaelu Edendamise Sihtasutus, MTÜ Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eestimaa Talupidajate Keskliit, Põllumeeste Ühistu KEVILI ja MTÜ KEVILI Koolitused. (EPKK ja EPK ühinesid 2017. aastal)

1. Aja- ja tegevuskava täitmine ning selles esinenud muudatused ning planeeritavad tegevused järgmisel poolaastal

1.1 Aja- ja tegevuskava täitmine ning selles esinenud muudatused

Alljärgnevas tabelis on välja toodud vastavalt Nõukogu aja- ja tegevuskava otsustele korraldatud tegevused 2019. a. ning neis esinenud muudatused:

Nõukogu otsustega kinnitatud 2019.a. esimese poolaasta aja- ja tegevuskava järgsed tegevused:	2019.a. korraldatud tegevused ja muudatused:
Ettevõtete külastus: "Toorme le lisandväärtuse andmine" – Frank Kutter OÜ ja Viru Lihahühistu.	Korraldatud 11.01.2019, oli planeeritud aprillis.
Ettevõtete külastus: "Toorme le lisandväärtuse andmine" – AS Metsaküla Piim ja OÜ Kaiu LT.	Korraldatud 15.01.2019, oli planeeritud märtsis.
Ettevõtte külastus: "Toorme le lisandväärtuse andmine" – MTÜ Liivimaa Lihaveis.	Korraldatud 18.01.2019, oli planeeritud oktoobris.
Ettevõtte külastus: "Toorme le lisandväärtuse andmine" – Scandagra Eesti AS.	Korraldatud 22.01.2019, oli planeeritud veebruaris.
Infopäev: "Kuidas lahendada konflikte?".	Korraldatud 30.01.2019, oli planeeritud aprillis.
Infopäev: "Kuidas lahendada konflikte?".	Korraldatud 07.02.2019, oli planeeritud septembris.
Ühepäevane täienduskoolitus: "Riskijuhtimine põllumajanduses".	Korraldatud 15.02.2019, oli planeeritud mais.
Infopäev: "Ebaausate kaubandustavade vastane kaitse ja head tavad toiduainete tarneahelas".	Korraldatud 15.03.2019, oli planeeritud jaanuaris.
Infopäev: "Ühistu omanik on ühistu liige".	Korraldatud 18.03.2019.
Ühepäevane täienduskoolitus: "Kommunikatsioon ühistus".	Korraldatud 19.03.2019.
Kahepäevane täienduskoolitus: "Finantseerimine".	Korraldatud 20.03.-21.03.2019.

Ühepäevane täienduskoolitus: "Jaekaubanduse võimalused".	Korraldatud 12.04.2019, oli planeeritud jaanuaris.
Ühepäevane täienduskoolitus: "Turunduse võimalused".	Korraldatud 23.04.2019, oli planeeritud jaanuaris.
Infopäev: "Toorme hinna kujunemine ühistu liikmele".	Korraldatud: 24.05.2019, oli planeeritud veebruaris.
Kahepäevane täienduskoolitus: "Koostöö arendamise meetodid".	Korraldatud: 27.05.-28.05.2019, oli planeeritud märtsis.
Õpiring: "Viljandi väikepõllumajandus tootjate koostöö õpiring".	Korraldatud: 23.01.2019; 03.04.2019 ja 04.09.2019.
Õpiring: "Piimanduse koostöö õpiring".	Korraldatud: 18.04.2019; 23.05.2019 ja 24.09.2019.
Õpiring: "Toidunisu tootjate koostöö õpiring".	Korraldatud: 02.04.2019; 11.06.2019 ja 10.09.2019.
Ühepäevane täienduskoolitus: „Ühistegevuse praktilised kogemused“.	Korraldatud: 12.09.2019, oli planeeritud veebruaris.
Kahepäevane täienduskoolitus: „Ühistegevuse praktilised kogemused“.	Korraldatud: 25.09.-26.09.2019, oli planeeritud mais.
Infopäev: „Ühistu omanik on ühistu liige“.	Korraldatud: 07.10.2019.
Konverents: „Turundamine – Kaubamärgi loomine ja selle turule toomine“.	Korraldatud: 11.10.2019, oli planeeritud novembris.
Välisettevõtete külastus Kreekas.	Korraldatud: 03.11.-08.11.2019.

1.2. Planeeritavad tegevused 2020.a. esimesel poolaastal

Järgmisel poolaastal korraldatakse järgmised tegevused:

- a) Infopäev: „Ühistu omanik on ühistu liige“ – jaanuar-märts;
- b) Infopäev: „Ühistegevuse olemus“ – jaanuar-märts;
- c) Ühepäevane täienduskoolitus: „Ühistu juhtimine“ – jaanuar-märts;
- d) Kaks ühepäevst täienduskoolitust: „Ühistegevuse olemus ja võimalused“ – jaanuar-märts;
- e) Kolm ühepäevast täienduskoolitust: „Koostöö arendamise meetodid“ – jaanuar-märts;

- f) Neli kahepäevast täienduskoolitust: „Koostöö arendamise meetodid“ – jaanuar-märts;
- g) Neli ettevõtete külastuse päeva Eestis teemal: „Toormele lisandväärtuse andmine“ – jaanuar-märts;
- h) Viljandi väikepõllumajandus tootjate õpiringi kaks kohtumist;
- i) Piimatootjate õpiringi kaks kohtumist;
- j) Toidunisu tootjate õpiringi kaks kohtumist.

2. Tegevuste ja nende tulemuste kirjeldus

2.1 Infopäevad

Infopäevad teemal “Kuidas lahendada konflikte?”.

30.01.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 11 osalejat.

07.02.2019; Hellamaa Külakeskus, Muhu; 10 osalejat.

- HAL Koolitus OÜ koolitaja **Ene Seidla** – Usalduse loomine ja konfliktide ennetamine ühistus
- HAL Koolitus OÜ koolitaja **Ene Seidla** – Töövormid konfliktsete teemade arutamiseks

30.01.2019 tagasiside:

1. Teematika: kõik 11 vastanut pidasid teematikat heaks (100%);
2. Ettekanne: kõik 11 vastanut pidasid ettekannet heaks (100%);
3. Päeva korraldus: kõik 11 vastanut pidasid päeva korraldust heaks (100%);
4. Asukoht: 9 vastanut pidasid asukohta heaks (82%) ja 2 vastanut rahuldavaks (18%).

07.02.2019 tagasiside:

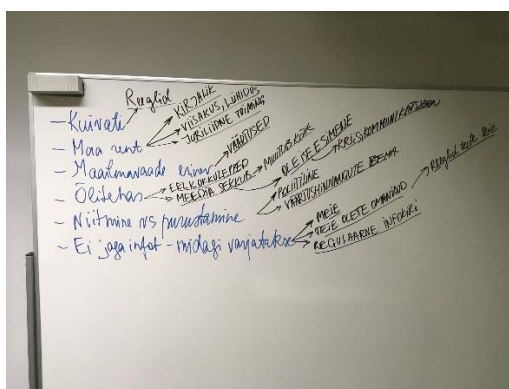
1. Teematika: kõik 10 vastanut pidasid teematikat heaks (100%);
2. Ettekanne: kõik 10 vastanut pidasid ettekannet heaks (100%);
3. Päeva korraldus: kõik 10 vastanut pidasid päeva korraldust heaks (100%);
4. Asukoht: kõik 10 vastanut pidasid asukohta heaks (100%).

Ühe infopäeva sihtgrupp oli alustavate ja toimivate ühistute liikmed (07.02.2019) ning teise infopäeva sihtgrupp ühistute juhtkond ja nõukogu (30.01.2019). Infopäevadel osales kokku vastavalt 11 ja 10 osalejat. Infopäevade eesmärgiks oli koostöö oskuste arendamine.

Lisaeesmärgidena sooviti suurendada teadlikuse ja teadmiste kasvu.

Infopäevadel räägiti konfliktsete situatsioonide tunnetamisest ja selliste olukordade lahendamisest. Grupis olnud leidsid, et organisatsiooni tasandil on väga oluline omavaheline täpne info jagamine, sest see suurendab usaldust ja loob aluse ka hilisemaks majanduslikuks koostööks. Konflikti ennetamise parim viis on anda osapooltele võimalus esile tuua oma seisukohad ja argumendid ning selgitada eeldusi, mis aitavad kaasa ühisele koostööle. Ühiste eesmärkide seadmine ja lahti laskmine oma „MINA“-st on tee algus, mis võib viia majandusliku ühistegevuseni.

30.01.2019:

07.02.2019:

Infopäev teemal “Ebaausate kaubandustavade vastane kaitse ja head tavad toiduainete tarneahelas”.

15.03.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 14 osalejat.

- Maaeluministeriumi põllumajanduspoliitika osakonna põllumajanduse ja toidusektori arengu büroo peaspetsialist **Kaie Laaneväli-Vinokurov** – Ülevaade Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist, milles käsitletakse toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes erinevaid ebaausaid kaubandustavasid

- Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja toiduvaldkonna nõunik **Meeli Lindsaar** – Ebaausad kauplemispraktikad ning võimalused nende vastaseks kaitseks

15.03.2019 tagasiside:

1. Teematika: kõik 11 vastanut pidasid teematikat heaks (100%);
2. Ettekanded: 10 vastanut pidasid ettekandeid heaks (91%) ja 1 rahuldavaks (9%);
3. Päeva korraldus: kõik 11 vastanut pidasid päeva korraldust heaks (100%);
4. Asukoht: kõik 11 vastanut pidasid asukohta heaks (100%).

Infopäeva sihtgrupiks olid ühistute juhtkond ja liikmed. Infopäeval oli kokku 14 osalejat. Infopäeva eesmärgiks oli ühistegevuses osalejate arvu kasv põllumajandus- ja toidusektoris. Lisaeesmärgina sooviti suurendada teadmisi ja teadlikkust. Infopäeva sisu andis väga olulise vaate ühistute arendamise puhul oluliseks peetavatesse teemadesse - kuidas kauplemise tavad mõjutavad meie majanduslikku heaolu ning mida ette võtta ebaausate kauplemistavade ilmnemisel toidu tarneahelas.

Infopäev teemal “Ühistu omanik on ühistu liige”.

18.03.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 11 osalejat.

Lektor: Dr Constantine Iliopoulos, Ateena Põllumajandus Ülikool ja Põllumajandusökonomika Uurimisinstituut, Kreeka.

- Ühistu baasteadmised
- Ühistu omandiõigus – miks? mida? kuidas?
- Põllumajandusühistute liikmed – kohustused, vastutus ja õigused

18.03.2019 tagasiside:

1. Teematika: kõik 11 vastanut pidasid teematikat heaks (100%);
2. Ettekanne: kõik 11 vastanut pidasid ettekannet heaks (100%);
3. Päeva korraldus: kõik 11 vastanut pidasid päeva korraldust heaks (100%);
4. Asukoht: kõik 11 vastanut pidasid asukohta heaks (100%).

Infopäeva sihtgrupiks olid alustavate ja toimivate ühistute liikmed. Infopäeval oli kokku 11 osalejat. Infopäeva eesmärgiks oli ühistegevuses osalejate arvu kasv põllumajandus- ja toidusektoris. Lisaeesmärgiks oli teadmiste ja teadlikuse kasv. Infopäeval käsitleti teemasid nagu ühistu liikmete aktiivsuse tõstmine, ühistu liikmeks olemise olemus, ühistu liikme õigused, vastutus ja kohustused. Samuti, et kuidas ise ühistu liikme ja nn. patroonina aidata kaasa oma ühistu arengueelduste saavutamiseks. Millised on omanikuks olemise õigused ja milles see seisneb.

Infopäev teemal “Toorme hinna kujunemine ühistu liikmele”.

24.05.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 11 osalejat.

- TÜ EPIKO juht **Üllas Hunt** – Toorme hinna kujunemine TÜ EPIKO näitel
- Põllumeeste ühistu KEVILI juht **Meelis Annus** – Toorme hinna kujunemine Põllumeeste ühistu KEVILI näitel

24.05.2019 tagasiside:

1. Teematika: 8 vastanut pidasid teematikat väga heaks (80%), 1 heaks (10%) ja 1 rahuldavaks (10%);
2. Ettekanded: 9 vastanut pidasid ettekandeid väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%);
3. Päeva korraldus: 8 vastanut pidasid päeva korraldust väga heaks (80%) ja 2 heaks (20%);
4. Asukoht: 6 vastanut pidasid asukohta väga heaks (60%), 3 heaks (30%) ja 1 rahuldavaks (10%).

Infopäeva sihtgrupiks olid alustavate ja toimivate ühistute liikmed. Infopäeval oli kokku 11 osalejat. Infopäeva eesmärgiks oli teadmiste ja teadlikuse kasv. Lisaeesmärgiks oli keskkonna loomine. Infopäeval käsitleti kahe ühistu näitel teemasid nagu makse skeem ühistu liikmele, kui ta müüb oma tooret ning sellega seoses ühistule kanduvad täiendavad kulud. Samuti, et kuidas kujunevad täiendavad kulud toorme müügil ühistutes ning kuidas toimub nende kulude katmine ühistu liikmete poolt.

Infopäev teemal “Ühistu omanik on ühistu liige”.

07.10.2019; Eesti Maaülikool, Võrumaa; 15 osalejat.

Lektor: Olav Kreen, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu esimees.

- Ühistu liikmeks olemise olemus
- Ühistu liikme õigused, vastutus ja kohustused

07.10.2019 tagasiside:

1. Teematika: 3 vastanut pidasid teematikat väga heaks (25%) ja 9 vastanut heaks (75%);
2. Ettekanne: 9 vastanut pidasid ettekannet väga heaks (75%) ja 3 vastanut heaks (25%);
3. Päeva korraldus: 7 vastanut pidasid päeva korraldust väga heaks (58%) ja 5 heaks (42%);
4. Asukoht: 7 vastanut pidasid asukohta väga heaks (58%), 4 heaks (33%) ja 1 vastanut rahuldavaks (9%).

Infopäeva sihtgrupiks olid alustavate ja toimivate ühistute liikmed. Infopäeval oli kokku 15 osalejat. Infopäeva eesmärgiks oli ühistegevuses osalejate arvu kasv põllumajandus- ja toidusektoris. Lisaeesmärgiks oli teadmiste ja teadlikuse kasv. Infopäeval käsitleti teemasid nagu ühistu liikmete aktiivsuse tõstmine, ühistu liikmeks olemise olemus, ühistu liikme õigused, vastutus ja kohustused.

2.2 Ühepäevased täienduskoolitused

Ühepäevane täienduskoolitus teemal “Riskijuhtimine põllumajanduses”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois/ltere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=9882&id_ay_toimumine=12984&systeemi_seaded=3.1,12.1

15.02.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 14 osalejat.

- Eesti Maaülikooli Majandus- ja sotsiaalinstituudi professor ning ühistegevuse pikaajalise programmi eestvedaja **Rando Värnik** – Riskijuhtimine põllumajanduses
- Mudasilla Talu peremees **Kalle Kits** – Ühistegevus ja riskijuhtimine

15.02.2019 tagasiside:

1. Teematika: 12 vastanut pidasid teematikat heaks (92%) ja 1 rahuldavaks (8%);
2. Ettekanded: 11 vastanut pidasid ettekandeid heaks (84%) ja 2 rahuldavaks (16%);
3. Päeva korraldus: kõik 13 vastanut pidasid päeva korraldust heaks (100%);
4. Asukoht: 11 vastanut pidasid asukohta heaks (84%) ja 2 vastanut rahuldavaks (16%).

Koolituse sihtgrupiks olid ühistute juhtkond ja nõukogu. Koolitusel osales kokku 14 osalejat.

Koolituse eesmärgiks oli teadmiste ja teadlikuse kasv. Lisaeesmärkidena püüti käsitleda, kuidas läbi tegevuste suunata efektiivsuse kasvatamisele ja tulutoovuse suurendamisele.

Koolitusel käsitleti järgnevaid teemasid: riskide tekkimise võimalused, riskide ulatus ja leevendusmehhanismid põllumajanduses; riskide maandamise institutsioonid ja valikud; riskideks ettevalmistamise võimalused ühistegevuse arendamisel põllumajanduses; võlahaldus; müükide juhtimine; tagatisfondid; kindlustamine. Kokkutulnute hinnangul on oluline Eesti põllumajandustootjate finantskirjaoskuse parandamine, mis on eelduseks riskide juhtimises

ning vastavate otsuste tegemisel. Peame oskama hinnata olukorda, tuleb omada mõõdikute süsteemi ning selle alusel saame vaadelda muutusi.

Ühepäevane täienduskoolitus teemal “Kommunikatsioon ühistus”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois/ltere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=9942&id_ay_toi_mumine=13044&systeemi_seaded=3.1,12.1

19.03.2019; Eesti Maaülikool, Tartu ; 14 osalejat.

Lektor: Dr Constantine Iliopoulos, Ateena Põllumajandus Ülikool ja Põllumajandusökonomika Uurimisinstituut, Kreeka.

- Ühistu baastadmised
- Kommunikatsioon põllumajandusühistutes – baastadmised – miks? mida? kuidas? kuna?
- Lahendused kommunikatsiooni väljakutsetele liikmetega, nõukoguga ja juhtkonnaga
- Holistilised strateegiad parandamiseks kommunikatsiooni
- Kommunikatsioon: organisatsiooniline allsüsteem

19.03.2019 tagasiside:

1. Teematika: 12 vastanut pidasid teematikat heaks (92%) ja 1 rahuldavaks (8%);
2. Ettekanne: 12 vastanut pidasid ettekannet heaks (92%) ja 1 rahuldavaks (8%);
3. Päeva korraldus: 11 vastanut pidasid päeva korraldust heaks (84%) ja 2 rahuldavaks (16%);
4. Asukoht: 11 vastanut pidasid asukohta heaks (84%) ja 2 vastanut rahuldavaks (16%).

Koolituse sihtgrupiks olid ühistute nõukogu liikmed. Koolitusel osales 14 osalejat. Koolituse eesmärgiks oli kogemuste jagamine. Lisaeesmärkideks olid teadmiste ja teadlikuse kasv ning koostöö oskuste arendamine. Väga praktiliste koostöövõtete kasutamisel selgusid kitsaskohad, mis vajavad suuremat ühistu liikme panustamist ühiste eesmärkide nimel. Vajalikud on selgete piiride omamine ühistu valitsemise ja ühistu juhtimise osas.

Ühepäevane täienduskoolitus teemal “Jaekaubanduse võimalused”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=10102&id_ay_toimimine=13304&systemi_seaded=3,1,12,1

12.04.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 12 osalejat.

- Selver AS-i ostujuht **Liisi Leitsmann** – Jaekaubanduse võimalused Selver AS-i näitel
- OÜ Lõunapiim ja Metsavenna Turisimitalu OÜ juhatuse liige **Meelis Mõttus** – Jaekaubandusse pürgimise rõõmud ja mured

12.04.2019 tagasiside:

1. Teematika: 9 vastanut pidasid teematikat väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%);
2. Ettekanded: 9 vastanut pidasid ettekandeid väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%);
3. Päeva korraldus: 9 vastanut pidasid päeva korraldust väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%);
4. Asukoht: 9 vastanut pidasid asukohta väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%).

Koolituse sihtgrupiks oli tegutsevate ühistute juhtkond. Koolitusel osales kokku 12 osalejat. Koolituse eesmärk oli teadmiste ja teadlikuse kasv. Lisaeesmärkidena sooviti suurendada kasu efektiivsusest ja saavutada väärtusahelas kõrgemale liikumist. Koolitusel käsitleti teemasid nagu jaekaubanduse võimalused koostööks põllumajandus- ja toidusektoriga ning tingimused ja ootused. Samuti et toidu tarneahelas osapoolte vahelised kokkulepped ning piirangute ja

võimaluste selge tuvastamine võimaldab avada ühiseks koostööks. Alati pole mõistlik ainult eeldada, vajalik on osapoolte vaheline koordineeritud kommunikatsioon.

Ühepäevane täienduskoolitus teemal “Turunduse võimalused”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois!/tere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=10103&id_ay_toi_mumine=13305&steemi_seaded=3,1,12,1

23.04.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 14 osalejat.

- Mattias Cafe OÜ ning Maitse & Elamus OÜ asutaja ja peakokk **Joel Ostrat** – Turunduse võimalused läbi iseenda
- Uma Mekk kaubamärgi ja toiduvõrgustiku koordinaator **Esta Frosch** – Turunduse kogemused Uma Mekk kaubamärgi näitel

23.04.2019 tagasiside:

1. Teemaatika: kõik 10 vastanut pidasid teemaatika väga heaks (100%);
2. Ettekanded: 8 vastanut pidasid ettekandeid väga heaks (80%) ja 2 heaks (20%);
3. Päeva korraldus: 9 vastanut pidasid päeva korraldust väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%);
4. Asukoht: 9 vastanut pidasid asukohta väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%).

Koolituse sihtgrupiks olid ühistute juhtkond ja nõukogu. Koolitusel osales kokku 14 osalejat. Koolituse eesmärk oli väärtusahelas kõrgemale liikumine. Lisaeesmärkideks oli teadlikuse ja teadmiste kasv ning tulutoova keskkonna loomine. Samuti ühistegevuses osalejate arvu kasv põllumajandus- ja toidusektoris. Koolitusel käsitleti teemat, kuidas jõuda toormest brändini. Kokkutulnute hinnagul on oluline teada, mida tähendab oma kaubamärgi omamine ning sellega kaasnevad tegevused. Osalenute hinnagul on turundusalase teabe omamine ja praktiliste

turundusvõtete kasutamine veel suhteliselt vähearenenud. Turundusalast teadmist vajatakse organisatsioonide arengus üha enam ning praktiliste näidete abil saab teemast selgema ülevaate.

Ühepäevane täienduskoolitus teemal “Ühistegevuse praktilised kogemused”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois/ltere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=10403&id_ay_toimimine=13865&systemi_seaded=3,1,12,1

12.09.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; 13 osalejat.

Lektoriks oli **Csaba Mihaly Jansik**, Soome Looduslike Ressursside Uurimisinstituudi vanemteadur.

- Teraviljaühistute juhtimismudelite võrdlus (Eesti, Prantsusmaa, Inglismaa, Soome)

12.09.2019 tagasiside:

1. Teematika: kõik 10 vastanut pidasid teematikat väga heaks (100%);
2. Ettekanne: 9 vastanut pidasid ettekannet väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%);
3. Päeva korraldus: 9 vastanut pidasid päeva korraldust väga heaks (90%) ja 1 heaks (10%);
4. Asukoht: 7 vastanut pidasid asukohta väga heaks (70%), 2 heaks (20%) ja 1 vastanu rahuldavaks (10%).

Koolituse sihtgrupiks olid alustavate ja toimivate ühistute liikmed, juhtkond ja nõukogu.

Koolitusel osales kokku 13 osalejat. Koolituse eesmärk oli parima ja halvima praktika

(kogemuste) jagamine. Lisaeesmärkidenä sooviti suurendada teadmiste ja teadlikuse kasvu.

Koolitusel võrreldi nelja riigi teraviljaühistute juhtimismudeleid. Osalenute hinnagul on selliste praktiliste võrdluste omamine erinevatest riikidest väga hea informatsioon, et seda kasutada

mõõdukalt ka Eesti tingimusi arvestades. Uute võimaluste otsimine oma ühistu juhtimismudeli kaasajastamisel on lahenduseks erinevate ühistu liikmete erisuste arvestamisel.

2.3 Kahepäevased täienduskoolitused

Kahepäevane täienduskoolitus teemal: “Finantseerimine”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois/ltere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=9943&id_ay_toimumine=13045&systeemi_seaded=3,1,12,1

20.03.-21.03.2018; Eesti Maaülikool, Tartu; 10 osalejat.

Lektor: Dr Constantine Iliopoulos, Ateena Põllumajandus Ülikool ja Põllumajandusökonomika Uurimisinstituut, Kreeka.

- Ühistu baastadmised
- Elutsükli raamistik diagnoosimaks põllumajandusühistuid – omandiõigus, juhtimine ja kapitaliseerimine
- Elutsükli faasid 1, 2 & 3: põllumajandusühistute omandiõiguse baastadmised – miks? mida? kuidas? kuna?
- Elutsükli faasid 1, 2 & 3: põllumajandusühistute juhtimise baastadmised
- Elutsükli faasid 1, 2 & 3: põllumajandusühistute kapitaliseerimise baastadmised
- Elutsükli faas 4: omandiõiguse, juhtimise ja kapitaliseerimise väljakutsete algpõhjused
- Elutsükli faas 5 – miks? mida? kuidas? kuna?
- Elutsükli faas 5: lahendused ja lahendusinstrumendid omandiõiguse, juhtimise ja kapitaliseerimise väljakutsetele – miks? mida? kuidas? kuna?

- Liikmete eelistuste heterogeensuse ja omandiõiguse, juhtimise, kapitaliseerimise probleemid: juhtumiuuringud ja näited
- Omandiõigus, juhtimine ja kapitaliseerimine: täissüsteemne lähenemine valimaks alternatiivsete valikute vahel

20.03.-21.03.2019 tagasiside:

1. Teematika: kõik 8 vastanut pidasid teematikat heaks (100%);
2. Ettekanne: kõik 8 vastanut pidasid ettekannet heaks (100%);
3. Päeva korraldus: 6 vastanut pidasid päeva korraldust heaks (75%) ja 2 rahuldavaks (25%);
4. Asukoht: 7 vastanut pidasid asukohta heaks (88%) ja 1 vastanu rahuldavaks (12%).

Koolituse sihtgrupiks olid ühistute juhtkond ja nõukogu. Koolitusel osales kokku 10 osalejat. Koolituse eesmärgiks oli teadmiste ja teadlikuse kasv. Lisaeesmärgiks oli kogemuste jagamine.

Kahepäevane täienduskoolitus teemal “Koostöö arendamise meetodid”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois/!tere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=10122&id_ay_toimimine=13344&steemi_seaded=3,1,12,1

27.05.-28.05.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; esimesel päeval 18 osalejat, teisel päeval 16 osalejat.

Lektor: Kera OÜ koolitaja **Kristel Jalak.**

- Koostöö olemus
- Inimesed ja koostöö. Suhtlemistehnikad koostöös.

- Tagasiside koostöö arendamisel. Motiveerivad faktorid. Usalduskultuur.
- Vastupanu. Konfliktid ja koostöö.

27.05.-28.05.2019 tagasiside:

1. Teematika: 14 vastanut pidasid teematikat väga heaks (88%) ja 2 heaks (12%);
2. Ettekanne: 15 vastanut pidasid ettekannet väga heaks (94%) ja 1 heaks (6%);
3. Päeva korraldus: 13 vastanut pidasid päeva korraldust väga heaks (81%) ja 3 heaks (19%);
4. Asukoht: kõik 16 vastanut pidasid asukohta väga heaks (100%).

Koolituse sihtgrupiks olid ühistute juhtkond ja nõukogu. Koolitusel osales esimesel päeval 18 ja teisel päeval 16 osalejat. Koolituse eesmärgiks oli koostöö oskuste arendamine.

Lisaeesmärgiks oli suurem kasu efektiivsusest.

Kahepäevane täienduskoolitus teemal “Ühistegevuse praktilised kogemused”.

Õppekava avaldatud:

https://ois.emu.ee/pls/ois/ltere.tulemast?leht=OK.AY.VP&id_ay_programm=10402&id_ay_toi_mumine=13864&systemi_seaded=3,1,12,1

25.09.-26.09.2019; Eesti Maaülikool, Tartu; esimesel päeval 10 osalejat, teisel päeval 13 osalejat.

- Taani piimaühistu Arla nõukogu liige, **Steen Norgaard Madsen** – Ühistegevuse praktilised kogemused piimanduses (Taani piimaühistu Arla näitel)
- Valio Eesti juhatuse esimees ja tegevjuht, **Maido Solovjov** – Baltikumi piimaturg

- Eesti Maaülikooli Majandus- ja sotsiaalinstituudi professor ja ühistegevuse pikaajalise programmi eestvedaja, **Rando Värnik** – Praktilised probleemid ja ettepanekud ühistu kui organisatsiooni arengu teguritena ja nende lahendamine

25.09.-26.09.2019 tagasiside:

1. Teematika: kõik 6 vastanut pidasid teematikat väga heaks (100%);
2. Ettekanne: kõik 6 vastanut pidasid ettekannet väga heaks (100%);
3. Päeva korraldus: 5 vastanut pidasid päeva korraldust väga heaks (83%) ja 1 rahuldavaks (17%);
4. Asukoht: 5 vastanut pidasid asukohta väga heaks (83%) ja 1 rahuldavaks (17%).

Koolituse sihtgrupiks olid alustavate ja toimivate ühistute liikmed, juhtkond ja nõukogu. Koolitusel osales esimesel päeval 10 ja teisel päeval 13 osalejat. Koolituse eesmärgiks oli parima ja halvima praktika (kogemuste) jagamine. Lisaeesmärgiks oli suurendada teadmiste ja teadlikuse kasvu.

2.4 Eesti ettevõtete külastused

Esimene ettevõtete külastuse päev “**Toormeie lisandväärtuse andmine**” toimus 11.01.2019.

2.4.1 Frank Kutter OÜ ja Viru Lihahühistu

a) “**Toormeie lisandväärtuse andmine**” – 11.01.2019;

Frank Kutter OÜ, Petlema, Kehtna-Nurme küla, Kehtna vald, Raplamaa 79051;

grupijuhhi nimi: Rando Värnik; kõneleja: Marek Mettas; osavõtjate arv: 12 osalejat.

b) “Toormeale lisandväärtuse andmine” – 11.01.2019;

Viru Lihahühistu, Mäo, Paide vald, 72751; grupijuhhi nimi: Rando Värnik; kõneleja: Einar Jakobi; osavõtjate arv: 12 osalejat.

Külastuste sihtgrupiks olid toimivate ja alustavate põllumajandusühistute juhtkond ja liikmed. Külastustel osales kokku 12 osalejat. Külastuste eesmärgiks oli praktilise teadmise jagamine koostöö arendamiseks ja toormeale lisandväärtuse andmiseks. Lisaeesmärgiks oli väärtusahelas kõrgemale liikumine.

Frank Kutter OÜ puhul on tegemist sealihaga väärdava ettevõttega. Hetkel müüakse oma tooteid Eestis, kuid tulevikus planeeritakse tegelema hakata ka ekspordiga. Suure hoolega jälgitakse toodete kvaliteeti ning pidevalt tehakse tööd, et seda veel paremaks muuta.

Samuti pööratakse tähelepanu oma brändiloo rääkimisele, seda nii läbi oma interneti lehe kui ka innovaatiliste pakendite. Viru Lihahühistu puhul on tegemist 1998.a. asutatud ühistuga, mis koondab sealihatootjaid. Koos turustatakse oma liha ja hangitakse sisendeid.

Teine ettevõtete külastuse päev “Toormeale lisandväärtuse andmine” toimus 15.01.2019.

2.4.2 AS Metsaküla Piim ja OÜ Kaiu LT

a) “Toormeale lisandväärtuse andmine” – 15.01.2019

AS Metsaküla Piim, Harjumaa, Harku vald, Kumna küla, Kumna tee 10; grupijuhhi nimi: Rando Värnik; kõneleja: Jaan Metsamaa; osavõtjate arv: 7 osalejat.

b) “Toormeale lisandväärtuse andmine” – 15.01.2019

OÜ Kaiu LT, Karitsa küla; grupijuhhi nimi: Rando Värnik; kõneleja: Margus Muld; osavõtjate arv: 7 osalejat.

Külastuste sihtgrupiks olid toimivate ja alustavate põllumajandusühistute juhtkond ja liikmed. Külastustel osales kokku 7 osalejat. Külastuste eesmärgiks oli praktilise teadmise jagamine koostöö arendamiseks ja toormele lisandväärtuse andmiseks. Lisaeesmärgiks oli väärtusahelas kõrgemale liikumine.

Külastati Aasta Põllumehi 2018 ja 2017. Tegemist on suurte piimatootmis ettevõtjatega, kes pidevalt otsivad oma tootmises efektiivseid ja innovaatilisi lahendusi. Mõlemad ettevõtted on suurepärase näited sellest, kuidas headest peremeestest saab alguse kvaliteetne toore ning selle väärimine.

Kolmas ettevõtte külastuse päev teemal **“Toormele lisandväärtuse andmine”** toimus 18.01.2019.

2.4.3 MTÜ Liivimaa Lihaveis

Külastati MTÜ Liivimaa Lihaveist, Tööstuse tee 5, Ahja. Grupijuhi nimi: Rando Värnik; kõneleja: Katrin Noorkõiv; osavõtjate arv: 10 osalejat.

Külastuste sihtgrupiks olid toimivate ja alustavate põllumajandusühistute juhtkond ja liikmed. Külastuste eesmärgiks oli praktilise teadmise jagamine koostöö arendamiseks ja toormele lisandväärtuse andmiseks. Lisaeesmärgiks oli väärtusahelas kõrgemale liikumine. MTÜ Liivimaa Lihaveise tegemistest on välja kasvanud Liivimaa lihasaaduste wabrik. Töödeldakse kodumaist toodangut ning lisaks oma toodete turundamisele tegeletakse ka tarbijate ja tootjate harimisega.

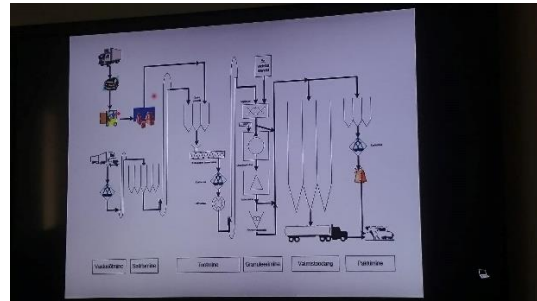

Neljas ettevõtte külastuse päev “**Toormele lisandväärtuse andmine**” toimus 22.01.2019.

2.4.4 Scandagra Eesti AS

Külastati Scandagra Eesti AS-i. Grupijuhi nimi: Rando Värnik; kõneleja: Mihkel Hang; osavõtjate arv: 15 osalejat.

Külastuse sihtgrupiks olid toimivate ja alustavate põllumajandusühistute juhtkond ja liikmed. Külastustel osales kokku 15 osalejat. Külastuse eesmärgiks oli praktilise teadmise jagamine koostöö arendamiseks ja toormele lisandväärtuse andmiseks. Lisaeesmärgiks oli väärtusahelas kõrgemale liikumine. Külastati Scandagra Eesti AS-i söödatehast Viljandis. Osalejatele pakkus rõõmu, et kõigile küsimustele vastati väga avameelselt.

2.5 Välisettevõtete külastus

Välisettevõtteid külastati Kreekas kuupäevadel 03.11.-08.11.2019. Külastusel osales 12 osalejat ning vastavalt ühistegevuse programmi nõukogu otsusele külastati järgnevaid ettevõtteid:

a) Pühvli kasvatus ühistu ja tootmisüksus, asutatud 2004. Tegevused katavad kõike pühvli tootmise ja turustusega seonduvat Põhja-Kreekas.

Olulisemad märksõnad (vesipühvlifarm, www.greekwaterbuffalo.gr):

- Vesipühvlid on muutunud haruldaseks igal pool maailmas, Kreekas on 6000 looma, nendest Kirkini järve piirkonnas Bulgaaria piiri lähedal 4000 looma, piimalehmad tõrjuvad pühvlid välja;
- 13% maailma piimatoodangust tuleb vesipühvlitelt, 2% lambalt, 1% kitsedelt;
- Piimatoodang 700-1000 kg aastas, rümba kaal 350-400 kg;
- Farmis püüavad elus hoida loomi ja traditsioone, lüpsavad käsitsi, piimale ei ole turgu, müüvad ainult liha;
- Toetus ammlemale on 300 eur pluss ohustatud tõu toetus, saavad hakata investeerima piimatootmisesse;
- Piim on kõrge rasvasisaldusega, sellepärast saab sellest teha palju erinevaid tooteid;
- Tapateenus ostetakse sisse;
- Pühvliühistus on 30 liiget, neist 15 Kirkini järve piirkonnas.

b) Menoikio ühistu, asutatud 2008 (tootmisüksus ja loomasööt), lambakasvatus.

Olulisemad märksõnad (lamba- ja kitsefarm):

- Põllumajandusühistu, asutatud 2008. aastal, 13 liiget, piirkonnas 155 kasvatajat;
- Tootmist alustati 2104. aastal, kitsed ja lambad, toodavad piima ja piimatooteid;
- Alustasid 150 lambaga, praeguseks üks suuremaid Kreekas;
- Mahetootmine, mahesööt, praegu 60% mahe, 40% tavatootmine, püüavad 100% mahedaks;
- Müüvad Kreeka supermarketites ja ekspordiks (Hollandisse, Kanadasse) mahejogurtit ja mahedat feta juustu;
- Söödaks sellele piirkonnale omased toidutaimed, sööda toodavad ise ja segavad ise sööda kokku, purustavad;
- Maad 500 ha, sööda niiskussisaldus 12%, kindel söödasegu, et piima kvaliteet ei kõiguks;
- 3 kg heina pluss 1 kg jahu päevas, karjamaal käivad kaks korda päevas;
- Lüpsavad kaks korda päevas, a´ 3 tundi;
- Iga 45 päeva järel sorditakse läbi, kontrollitakse ja jagatakse gruppidesse nii, et kogu aeg saaks piima toota, lammas annab piima 6 kuud aastas;
- Gruppe vahetavad 55 päeva tagant, jäärad on sees grupiti;

- Tall koos emaga 24 tundi, 35 päevaselt kaal 11 kg, isased lähevad tapale 45 päevaselt, seda liha müüvad restoranidele (maheliha, 250 kg ?), talleliha hind 5.50 eur/kg 30-50 päevastel, kahe kuuselt 28 kg;
- Tapateenus ostetakse sisse, liha müüvad ise;
- 7 töötajat;
- 13 osaniku loomad on farmis, ülejäänud 155 osaniku farmidest tuuakse piim kokku autodega, vedu ja piimaautod on endal olemas, samuti tootmine;
- 30% said EU toetust alustamiseks.

c) Chalastra farm, asutatud 1997, liha töötlemine ja müük. Tapamaja külastus (veise-, lamba- ja sealih).

Olulisemad märksõnad (tapamaja):

- Tapamaja + lihatööstus + oma poed (otseturundus);
- Loomad ostetakse kokku farmidest, teenusloomad toob kohale farmer. Kui ise ostavad kokku, siis toovad ise kohale;
- 150 siga, 200 veist, 300 lammast nädalas (10 veist tunnis);
- Loomade ooteaeg paar tundi, vet arst on riigi palgal;
- 40 töötajat, 10 töötajat tapaliinil, 5 lihalõikajat, töö neljal päeval nädalas 8-17, reede on koristuspäev;
- Teenuse järjekord on umbes üks nädal, pühade ajal teevad graafiku;
- Peamised veise tõud on šarolee, belgia sinine, kohalik veis;
- Veise eluskaal max 1,2 tonni, rümba kaal 600 kg, rümba kg hind 4 eurot;
- 80% müüakse välja rümbana, 20%-st tehakse tooteid;
- Kondid loomatoiduks, nahad müüakse toornahkadena.

Olulisemad märksõnad (biogaasijaam):

- Biogaasijaam tapamajaga samal territooriumil: tapamaja jäätmed 6%, jäätmed teistest tapamajadest, sõnnik, maisisilo, oliiviõli tehase jäägid, kuumutamine 130°C ja rõhu all;
- Kaks aastat vana, ehitatud projekti rahadega, maksuvus 4 miljonit eurot, tasuvusaeg 4 aastat, kasumlik;
- Päevas tekib 200 m³ jääki (sh vesi), elektrit ja soojust, elekter müüakse ära;
- Vedel osa läheb põldudele, paks uuesti töötlemisse;
- 5 töötajat;

- Ostavad kokku silo 15 eur/tonn ja sõnnikut 1-2 eur/ton;
- Plaanivad ehitada ka veepuhastusjaama.

Olulisemad märksõnad (piimafarm, veised):

- Asutatud 1999. aastal 40 lehmaga, 2019. aastal 210 lehma, eraettevõtte, kasvav ettevõtte, Kreekas keskmise suurusega farm;
- Lüpsmine kaks korda päevas, 34 liitrit piima lehma kohta päevas, piima hind 40 senti liiter;
- Kasutatakse kunstlikku seemendust;
- Maad 40 ha, kogu sööt ostetakse sisse, sööda kvaliteedi standardid sõltuvad farmi omaniku nõudmistest;
- Kreekas on farmid spetsialiseerunud, iga farm tegeleb erineva tootmisega, teevad koostööd selles mõttes, et müüvad üksteisele oma toodangut;
- Osatavad kokku maisi, segavad ja hoiustavad oma farmis, loomade söödaks on maisisilo;
- Sööt segatakse kokku vastavalt proovidele, kui loomadele ei sobi, siis vahetatakse tarnijat;
- Söödakulu päevas on 6 eurot, söötmiskulu ei tohi olla üle 40% looma kohta päevas;
- Sõnnik läheb otse biogaasi jaama, tasuta, torudest paaki, paagist autoga jaama;
- Alustades said EU toetusi seadmete jm ostmiseks, enam toetusi ei kasuta, kui ostetakse toetuste abiga, siis küsib müüja topelthinda, st toetused tõstavad hindasid, taotlemine on väga keeruline ja bürokraatlik, sellepärast paljud ei kasuta neid;
- Kasutavad investeeringutoetust (30%), samuti loomapidamistoetust;
- Kreekas on 3-4 mahefarmi, mahepiima hind on 60 s/l, müük on väga väike, sest nõudlust ei ole;
- Piima müügi puhul on KM 13%, asjade ostmisel on KM 24%;
- Kreekas on 100 000 piimalehma ja 50 000 lihavesi (?);
- Enamus piimast tehakse jogurtiks.

d) Voskos ühistu Ellassonas, asutatud 2007, lambakasvatuse ja juustutehas.

Olulisemad märksõnad (feta juustu tööstus):

- Ühistuline tootmine;
- 10 kuu jooksul novembrist augustini 75 000 tonni piima;
- Esimeses piirkonnas on väikesed farmid, loomad on vabapidamisel, 2000 inimest, 1000 kitse, 3000 lammast, kitsed ja lambad toodavad piima, 60% lambakasvatajad, 40% kitsekasvatajad;
- Teises piirkonnas 50 000 lammast ja 15 000 kitse, 110 erinevat tootjat;
- 10 ümberkaudset farmi toovad piima sellesse tehasesse, ühistu on palju suurem;
- Ühistu toodab 6 miljonit liitrit piima aastas, tootja saab 90 s/l lamba- ja 60 s/l kitsepiima eest, tehas müüb välja 2.50 kitsepiima;
- Juustu tehakse segapiimast, müüvad ümberkaudsetes poodides;
- Piimast juustu väljatulek: 1:10/1:8, feta 1:4, toodavad 200 tonni fetat ja 5-6 tonni vanemat juustu aastas;
- 5 töötajat.

2.6 Konverents

Konverents teemal: „Turundamine – kaubamärgi loomine ja selle turule toomine“ toimus Tartus, Eesti Maaülikooli aulas kuupäeval 11.10.2019. Konverentsil osales kokku 135 ühistegevuse huvilist. Konverentsi eesmärgiks oli jagada kogemusi väärtusahelas kõrgemale liikumiseks ning suurendada teadmiste ja teadlikuse kasvu.

Konverentsi päevakava ja esinejad:

09:30-10:00 Registreerimine ja tervituskohv

10:00-10:10 Avasõnad – **prof. Rando Värnik** (Eesti Maaülikooli Majandus- ja sotsiaalinstituudi professor ning ühistegevuse pikaajalise programmi eestvedaja) ja **Olav Kreen** (Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu esimees)

10:10-10:15 Tervituskõne – **Mait Klaassen** (Eesti Maaülikooli rektor)

10:15-10:30 Tervituskõne – **Mart Järvik** (Eesti Vabariigi maaeluminister)

10:30-11:15 **Umberto Di Pasquo** – „Euroopa põllumajandusühistud - ühistu kaubamärgi tähtsus avalikes suhetes ja lobby-tegevuses.“/“*European Agri-Cooperatives – the Importance of Communicating Their Brand Attributes in Public Affairs.*“ (Copa Cogeca poliitikanõunik ühistute alal, EL)

11:15-12:00 **Prof. Dr. Julian Voss** – “Põllumajandusühistute madal eelarve ja turundamine – teadmised teadusest ja praktikast”/”*Low Budget and Viral Branding for Agribusiness Cooperatives – Insights from Science and Practice*” (Göttingen’i Ülikool, Saksamaa)

12:00-13:00 Lõuna

13:00-13:45 Asso Lankots – „Omaniku väärtustest lähtuv brändi arendamine Lantmännen Unibake ja Leiburi näitel“ (Lantmännen Unibake Fresh Bread Baltics juht, AS Leibur juhatuse liige)

13:45-14:30 Dan Mikkin ja Priit Põllumäe – „Metsaühistu katusbrändi loomine: kuidas näha puude tagant metsa“ (Brand Manual OÜ ja Metsaühistu)

14:30-14:50 Kohvipaus

14:50-15:10 Joel Ostrat – „Brändimine läbi persooni“ (MaitseElamused ja Gustav Grupp)

15:10-15:30 Meelis Mõttus – „Turunduse võlud ja valud“ (OÜ Lõunapiim ja Metsavenna Turismitalu OÜ)

15:30-16:30 Arutelu:

Hardo Pajula, Edmund Burke'i Seltsi eestvedaja ja Estonian Business Schooli vaba majandusmõtte professor;

Umberto Di Pasquo, Copa Cogeca poliitikanõunik ühistute alal;

Asso Lankots, Lantmännen Unibake Fresh Bread Baltics juht ja AS Leibur juhatuse liige;

Dan Mikkin, Brand Manual OÜ;

Priit Põllumäe, Metsaühistu;

Meelis Mõttus, OÜ Lõunapiim ja Metsavenna Turismitalu OÜ;

moderaator: **Olav Kreen**, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu esimees.

16:30-16:35 Lõppsõna – **Olav Kreen** (Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu esimees)

Konverentsi ülekanne on kättesaadav järgmiselt lingilt:

https://www.youtube.com/channel/UCBSMWM_2k9r-xpFPcB2FNOA

Järgnevalt olulisematest väljaõeldud mõtetest konverentsil

Sissejuhatus:

1. Väärtuspakkumine ja sihtgrupp;
2. Turundamine nii välja- kui sissepoole ehk liikmetele;
3. Turundatakse usaldust.

Umberto Di Pasquo:

1. Ühistute kohta andmete kogumine on problemaatiline;
2. Ühistud suurendasid kriisi ajal oma liikmeskonda;
3. Põhja- ja Kesk-Euroopas on ühistute turuosa üle 50%, Vahemeremaades (va Kreeka) 25–50% ja Ida-Euroopas vähem kui 25%;
4. Põhjapool luuakse tugevaid, rahvusvahelisi brände;
5. Usaldus tootjate vastu on 67%, töötlejatele 37% ja müüjatele 40%;
6. Omandi tajumine, ühistule saab rõhuda siis, kui üldsus on sellega tuttav;
7. Põllumajandusühistud saavad luua silla sektori ja ülikooli vahel.

Prof. Dr. Julian Voss:

1. Ühistute puuduseks on, et nad on kompleksed organisatsioonid mitmetähenduslike eesmärkidega;
2. Heterogeensuse kasv liikmeskonnas;
3. Brände on raske imiteerida;
4. Virtuaalne brändimine – hea ligipääsetavus ja teadlikkus;
5. Selge arusaam sihtgrupist ja nende vajadusest;
6. Tooteid tehakse tehastes, brände luuakse aga mõtetes;
7. Tugev bränd annab eelise ka välisturul.

Asso Lankots:

1. Lantmännen – Rootsi põllumajandusühistu, 60 miljonit tonni vilja, käive 1,1 miljardit. Keske brändi lubadus. Brändimine on pikk protsess, rohkem kui logo;
2. Ettevõtte väärtused ja selle ühiskondlik roll - seos igapäevase tegevusega. Nõuab aega ja sihikindlust. Suurem probleem tähelepanus detailidele.

Dan Mikkin ja Priit Põllumäe:

1. Bränd on see, millesse usutakse – bränd etendab ehituslikku rolli usalduse loomisel;
2. Mets - vajadused vs teenused;
3. Klienditeekonna kaardistamine - teenuste kaardistamine;
4. Teenuste korraldamine (valik, kättesaadavus, miinimum);
5. Protsessijuhtimine – standardid ja teenused metsa kogu elutsükli vältel;
6. Kaitsmine, kasvatamine, korraldamine, kasutamine;
7. Ühtne identiteet, stiiliraamat, kõik peab ühtne näima - ühtne kommunikatsioon;

8. Disain on probleemide lahendamise distsipliin.

Joel Ostrat:

1. Kirg;
2. Heaks inimeseks olemine;
3. Hea läbisaamine meediaga;
4. Brändi mõju persoonile endale;
5. Ei ütlemine;
6. Siirus.

Arutelu:

1. Bränd tugineb ühistele väärtustele;
2. Sihtturud - väärtuspakkumine - kanalid - kliendisuhete tüüp - ressursid – protsess.

2.7 Õpiringid

a) toidunisu tootjate koostöö õpiring

2019. a. on toimunud kolm toidunisu tootjate koostöö õpiringi kohtumist. Koostöö õpiringi eesmärgiks on väärtusahelas kõrgemale jõudmine ning tegevusplaani käivitamine toidunisu lisaväärtuse tõstmiseks. Esimene kohtumine toimus 02.04.2019 Mäos, teine kohtumine 11.06.2019 Antslas ja kolmas kohtumine 10.09.2019 Viru-Jaagupis. Esimesel kohtumisel oli teemaks teravilja sektori arengud aastani 2030, riikliku sekkumise vajadused ja võimalused. Teise kohtumise teemaks oli koostööpraktikad 2019 aasta toidunisu tootmises. Kolmanda kohtumise teemaks oli talinisu kasvatamise tehnoloogia.

b) Piimanduse koostöö õpiring

2019. a. on toimunud kolm piimanduse koostöö õpiringi kohtumist. Piimanduse õpiringi eesmärgiks on koostöö oskuste arendamine. Kohtumised toimusid Mäos, Paides ja Jõgevamaal vastavalt 18.04.2019, 23.05.2019 ja 24.09.2019. Esimese kohtumise teemaks oli piimandussektori arengukava aastaks 2030 ja teise kohtumise teemaks oli Eesti piimasektori strateegiast tuleviku tegevusteni. Kolmanda kohtumise teemaks oli ülevaade piimaühistu koostööst ja ühinemisest Läti ühistuga, võimalikud perspektiivid.

c) Viljandi väikepõllumajandus tootjate koostöö õpiring

2019. a. on toimunud kolm Viljandi väikepõllumajandus tootjate koostöö õpiringi kohtumist. Õpiringi eesmärgiks on kaasamine ja koostöö oskuste arendamine kvaliteedi tagamiseks väikepõllumajandus tootjate vahel. Kohtumised toimusid 23.01.2019, 03.04.2019 ja 04.09.2019 Viljandis. Esimese kohtumise teemaks oli ühistu liikmete ootused ühistu arengus 2019.a. ja võimalused ning teise kohtumise teemaks oli tuleviku toetusmeetmed ühistu säilitamiseks ja arendamiseks. Kolmanda kohtumise teemaks oli ühistu teenuste tarbijate tagasiside ühistu tegevusele, majanduslikud väljavaated.

2.8 Väljaantud käsiraamatute ja teabematerjalide loetelu

2019.a. on väljaantud järgnevad käsiraamatud ja teabematerjalid:

a) Areneva ühistu käsiraamat – käsitletakse teemasid nagu strateegiline planeerimine, mida ühistu arengu alguses silmas pidada ning kuidas kapitali leida.

Maht: A4, 60 lehekülge koos kaantega, elektrooniline.

ISBN 978-9949-698-06-6 (pdf)

Käsiraamatu veebilink:

<http://yhistegevus.emu.ee/index.php/informatsioon/valjaanded/kasiraamatud/>

b) Ühistu juhtimise käsiraamat – käsitletakse teemasid nagu ühistu juhtimise eripärad, Eesti põllumajandusühistute organisatsioonidisain ja sisekommunikatsioonivahendid.

Maht: A4, 66 lehekülge koos kaantega, elektrooniline.

ISBN 978-9949-698-07-3 (pdf)

Käsiraamatu veebilink:

<http://yhistegevus.emu.ee/index.php/informatsioon/valjaanded/kasiraamatud/>

c) Ühistu nõukogu käsiraamat – käsitletakse teemasid nagu millega ühistu nõukogu tegeleb, missuguseid küsimusi peaks ühistu nõukogu liikmed küsima ning missugused on nõukogu liikme pädevused ja kuidas neid hinnata.

Maht: A4, 54 lehekülge koos kaantega, elektrooniline.

ISBN 978-9949-698-08-0 (pdf)

Käsiraamatu veebilink:

<http://yhistegevus.emu.ee/index.php/informatsioon/valjaanded/kasiraamatud/>

d) Teabematerjal: Ühistute finantseerimine ja ühishangete koostamine – käsitletakse finantseerimise teemat läbi seitsme praktiku kogemuse (Põllumeeste ühistu Kevili, Piimandusühistu E-Piim, tulundusühistu EPIKO, Swedbank, OÜ Siidrikoda, Trigon Dairy Farming Estonia, Maaelu Edendamise Sihtasutus).

Maht: B5, 40 lehekülge koos kaantega, trükitud 100 eksemplari.

ISBN 978-9949-698-09-7

ISBN 978-9949-698-10-3 (pdf)

Teabematerjal: Ühistute finantseerimine ja ühishangete koostamine jaotuskava

Sundeksemplarid: 4 tükki
Nõukogu liikmed: 9 tükki
Maaeluministeerium: 3 tükki
Ühistud: 25 tükki
Eesti Maaülikool: 5 tükki
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda: 10 tükki
Põllumajandusuuringute Keskus: 10 tükki
PRIA: 1 tükk
Jagamine ürituste käigus: 33 tükki

Teabematerjali veebilink:

<http://yhistegevus.emu.ee/index.php/informatsioon/valjaanded/teabematerjalid/>

e) Teabematerjal: Ühistrundamine – käsitletakse ühistrundamise teemasid läbi kahe akadeemiku ja viie praktiku kogemuse (Eesti Maaülikooli Majanduse ja sotsiaalinstituut, Eestimaa Talupidajate Keskliit, MTÜ Võrumaa Talupidajate Liit, OÜ Siidrikoda, TÜ Taluturg, AS Selver).

Maht: B5, 38 lehekülge koos kaantega, trükitud 100 eksemplari.

ISBN 978-9949-698-11-0

ISBN 978-9949-698-12-7 (pdf)

Teabematerjal: Ühistrundamine jaotuskava

Sundeksemplarid: 4 tükki
Nõukogu liikmed: 9 tükki
Maaeluministeerium: 3 tükki
Ühistud: 25 tükki
Eesti Maaülikool: 5 tükki
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda: 10 tükki
Põllumajandusuuringute Keskus: 10 tükki
PRIA: 1 tükk
Jagamine ürituste käigus: 33 tükki

Teabematerjali veebilink:

<http://yhistegevus.emu.ee/index.php/informatsioon/valjaanded/teabematerjalid/>

2.9 Veebileht

Ühistegevuse veebilehel on avaldatud 2019.a. järgnevad materjalid:

- a) Kuidas lahendada konflikte – Ene Seidla 30.01.2019
- b) Kuidas lahendada konflikte – Ene Seidla 7.02.2019
- c) Riskijuhtimine põllumajanduses – Rando Värnik 15.02.2019
- d) Ühistegevus ja riskijuhtimine – Kalle Kits 15.02.2019
- e) Ülevaade EPND, milles käsitletakse toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes erinevaid ebaausaid kaubandustavasid – Kaie Laaneväli-Vinokurov 15.03.2019
- f) Ebaausad kauplemispraktikad ning võimalused nende vastaseks kaitseks – Meeli Lindsaar 15.03.2019
- g) Ühistu omanik on ühistu liige – Dr Constantine Iliopoulos 18.03.2019
- h) Jaekaubanduse võimalused Selver AS-i näitel – Liisi Leitsmann 12.04.2019
- i) Jaekaubandusse pürgimise rõõmud ja mured – Meelis Mõttus 12.04.2019
- j) Turunduse kogemused Uma Mekk kaubamärgi näitel – Esta Frosch 23.04.2019
- k) Toorme hinna kujunemine TÜ EPIKO näitel – Üllas Hunt 24.05.2019
- l) Toorme hinna kujunemine Põllumeeste ühistu KEVILI näitel – Meelis Annus 24.05.2019
- m) Ülevaade põllumajandustootjate tulundusühistutest Eestis 2018 – Rando Värnik, Kaie Laaneväli-Vinokurov, Liis Võlli 16.06.2019
- n) Teraviljaühistute juhtimismudelite võrdlus I – Csaba Mihaly Jansik 12.09.2019
- o) Teraviljaühistute juhtimismudelite võrdlus II – Csaba Mihaly Jansik 12.09.2019
- p) Teraviljaühistute juhtimismudelite võrdlus III – Csaba Mihaly Jansik 12.09.2019
- q) Teraviljaühistute juhtimismudelite võrdlus IV – Csaba Mihaly Jansik 12.09.2019
- r) Ühistegevuse praktilised kogemused I – Steen Nørgaard Madsen 25.09.2019
- s) Ühistegevuse praktilised kogemused II – Steen Nørgaard Madsen 25.09.2019
- t) Ühistegevuse praktilised kogemused III – Steen Nørgaard Madsen 25.09.2019
- u) Ühistegevuse praktilised kogemused IV – Steen Nørgaard Madsen 25.09.2019
- v) Baltikumi piimaturg – Mairo Solovjov 26.09.2019
- w) Ühistu omanik on ühistu liige – Olav Kreen 07.10.2019

- x) Euroopa põllumajandusühistud – ühistu kaubamärgi tähtsus avalikes suhetes ja lobby-tegevuses – Umberto Di Pasquo 11.10.2019
- y) Põllumajandusühistute madal eelarve ja turundamine – teadmised teadusest ja praktikast – Julian Voss 11.10.2019
- z) Omaniku väärtustest lähtuv brändi arendamine Lantmännen Unibake ja Leiburi näitel – Asso Lankots 11.10.2019
- aa) Metsaühistu katusbrändi loomine – kuidas näha puude tagant metsa – Dan Mikkin ja Priit Põllumäe 11.10.2019
- bb) Brändimine läbi persooni – Joel Ostrat 11.10.2019
- cc) Turunduse võlud ja valud – Meelis Mõttus 11.10.2019
- dd) Teabematerjal: Ühistute finantseerimine ja ühishangete koostamine – 09.12.2019
- ee) Teabematerjal: Ühisturundamine – 09.12.2019
- ff) Areneva ühistu käsiraamat – 23.12.2019
- gg) Ühistu juhtimise käsiraamat – 23.12.2019
- hh) Ühistu nõukogu käsiraamat – 23.12.2019

Ühistegevuse veebilehe külastatavus Google Analytics andmetel on toodud alljärgnevas tabelis:

Periood	Külastajate arv
2017 märts	49
2017 aprill	108
2017 mai	134
2017 juuni	107
2017 juuli	86
2017 august	101
2017 september	88
2017 oktoober	104
2017 november	145
2017 detsember	107
2018 jaanuar	125
2018 veebruar	178
2018 märts	116
2018 aprill	99
2018 mai	65
2018 juuni	143
2018 juuli	79
2018 august	181
2018 september	123
2018 oktoober	153
2018 november	207

2018 detsember	220
2019 jaanuar	327
2019 veebruar	166
2019 märts	155
2019 aprill	142
2019 mai	133
2019 juuni	64
2019 juuli	58
2019 august	136
2019 september	197
2019 oktoober	254
2019 november	119
2019 detsember (01.12.-22.12.)	85

3. Teave sihtgruppidele infopäevade, täienduskoolituste, konverentside, ettevõtete külastuste ja õpiringide toimumise teavitamise kohta

Teavet programmi ürituste kohta on jagatud läbi mitme kanali internetis:

- a) pikk.ee veebileht;
- b) maainfo.ee veebileht ja uudiskirjad;
- c) yhistegevus.emu.ee veebileht;
- d) ühistegevuse Facebooki leht;
- e) Eesti Maaülikooli veebileht.

Samuti on saadetud kutsed e-mailiga läbi järgnevate listide;

- a) ühistute kontaktid äriregistrist;
- b) konsulentide kontakt pikk.ee lehelt;
- c) üritustel osalenud isikud;
- d) kutse edastamine programmi Nõukogu liikmete poolt;
- e) kutse edastamine programmi partnerite poolt (Põllumeeste Ühistu Kevili, Maaelu Edendamise Sihtasutus, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, Eestimaa Talupidajate Keskliit);
- f) põllumajanduse ja metsandusega tegelevad ettevõtted, PRIA kontakt, 2016.a. otsetoetuse saajad;
- g) PRIA poolt saadud tunnustatud tootjarühmade kontaktid;
- h) Eesti Maaülikooli andmebaas.

Samuti helistatakse läbi eelnevatel üritustel osalejad, et teavitada neid järgnevatest üritustest juhul, kui nädal enne üritust pole grupp täitunud. Kõige enam toimib otsekontakt helistades, sest e-maile tuleb palju ja tihti on huvipakkuvad üritused osalejatele märkamata jäänud. Samuti toimib hästi teavitamine sotsiaalmeedias.

4. Elluviidud tegevuste tulemuslikkuse analüüs

2019. a. on korraldatud (6 infopäeva, 5 ühepäevast täienduskoolitust ja 3 kahepäevast ning 4 Eesti ettevõtete külastust) 18 tegevust, millest võttis osa 224 osalejat. See teeb keskmiselt 12.4 osalejat ürituse kohta.

Perioodil 01.01.2019-31.12.2019 on infopäevadel olnud kokku osalejaid 72, Eesti ettevõtete külastustel 44, kahepäevastel täienduskoolitustel 41 ja ühepäevastel täienduskoolitustel 67. Maksimaalne grupi suurus infopäevade ja koolituste puhul on 20 osalejat ning ettevõtete külastuste puhul 14 osalejat.

2019. a. oli Eesti ettevõtete külastuse päevadest kõige populaarsem Scandagra Eesti AS külastamine. Infopäevadest oli kõige populaarsem teema “Ühistu omanik on ühistu liige”. Koolituste puhul oli osalejate arv kõige suurem teema puhul “Koostöö arendamise meetodid”.

Ühistegevuse programmi üritustel osalevad peamiselt sihtgrupid põllumajandus ühistute juhtkond ning põllumajandus ettevõtete juhtkond. Tulundusühistute liikmete osalemist on jätkuvalt oluliselt vähem ning seda aitaks suurendada juhtkonna aktiivsusega. Liikmete puhul on levinud arvamus, et ühistu tegevuse arendamiseks piisab, kui programmi üritustel osaleb juhtkond. Seetõttu on plaanis aastal 2020 korraldada rohkem üritusi, mis on mõeldud konkreetsetele ühistutele.

Programmi kõik tegevused, mis on kokkulepitud, aitavad suurendada ühistegevuse alase kompetentsi ja teabe levitamist kogu tarneaahela ulatuses. Mitmel korral on ühistegevuse programmi juht ka aastal 2019 ühistegevuse alase kompetentsi temadel **rääkinud nii teistel infopäevadel/konverentsidel, ajakirjanduses kui ka raadios**, samuti ühistegevuse rollist põllumajanduses ja toidutootmise sektoris.

Vastavalt osalejate suulisele ja kirjalikule tagasisidele soovitakse programmi jätkamist kujul, kus üritusi korraldatakse konkreetsetele ühistutele. Kõik korraldatud üritused on saanud positiivset tagasisidet ja osalejad on jäänud rahule valitud teemade ja lektoritega. Kõige positiivsema tagasiside sai koolitus: „Koostöö arendamise meetodid“. Samuti on osalejad rahul, et grupi suurus ei ületa 20 inimest, mis annab võimaluse küsimuste esitamiseks ja diskussiooni tekkimiseks, seeläbi on ka tagatud parem teadmiste omaksvõtmine. Programmi meeskond näeb, et **ka edaspidi ei tohiks grupi suurus olla infopäevade ja koolituste puhul rohkem kui 20 osalejat.**

Järgmisel aastal soovib programmi meeskond korraldada rohkem koolitusi teemal koostöö arendamise meetodid. Samuti on plaanis korraldada üritusi teemadel: ühistu omanik on ühistu liige, ühistegevuse olemus ja võimalused, tootjaorganisatsioonid ja ühistu juhtimine.

Ettepanekud tellijale: kuivõrd erinevate Eesti põllumajandussektori ühistute puhul on tegemist nende arenguastmete erinevustega, siis on avaldatud soovi, et saaks tellida nende kitsama probleemi lahendamiseks pikemaajalisi seminare ja koolituspäevi (teemad on juhtimisstruktuuri kujundamine, ühistu valitsemine ja omanike finantsplaneerimine ühisinvesteeringute teostamisel). Soovitakse, et oleks olemas pidevalt valmisolek ekspertteadmiseks ja koht, kust saada vastuseid nende ühistute konkreetsete probleemide ja arenguküsimuste tekkimisel. On avaldatud arvamust, et soovituslikult tuleks luua ühistegevuse kompetentsikeskus Eesti Maaülikooli juurde.

5. Koostöötegevused valdkonnas tegutsevate asutuste ja organisatsioonidega

Ühistegevuse programmi partnerid kohtuvad aastas vähemalt kaks korda, et arutada korraldatud ürituste tulemust ning seada eesmärgid veel korraldamata ürituste puhul. Nii nagu 2017.a. ja 2018.a. tehti koostööd Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojaga ka 2019.a., et korraldada rahvusvaheline ühistegevuse konverents ning viia läbi piimanduse õpiringi kohtumised. Programmi teised partnerid on kaasatud pigem sektoripõhise sisendi andmise poole pealt kui ürituste läbiviimise poolelt, ürituste korralduslik pool on Eesti Maaülikooli kanda. Koostööd tehakse ka Maaelu Edendamise Sihtasutusega, et rohkem kaasata üritustel osalejatena nõustajaid ja seeläbi suurendada ühistegevusealaste teabelevitajate võrgustikku. Kõik programmi partnerid on kursis tegevuste kalendriga ning korraldavad info levitamist läbi oma kanalite. Samuti tehakse koostööd ka Eestimaa Talupidajate Keskliiduga, et kaasata üritustele noortalunikke.

Peale partnerite seminaride, ollakse jätkuvalt aktiivselt ühenduses ka e-maili ja telefoni teel, omavahel jagatakse programmi ürituste tagasiside ning olulist informatsiooni, mis toetab programmi tegevusi.

2019.a. jätkati sama suunda nagu oli 2017.a ja 2018.a., lektoritena olid kaasatud ettevõtjad-praktikud, koolitajad, ühistute juhtkond ja nõukogu, valdkonna organisatsioonide ja liitude juhtkond ja nõukogu ning õppejõud.

Aruande koostajad: Rando Värnik, ühistegevuse programmi juht ja Liis Sinnott (Võlli), ühistegevuse programmi assistent.

Aruande kinnitamine ühistegevuse teadmussiirde pikaajalise programmi Nõukogu poolt, aruande kinnitamise kuupäev:

1. Hanna Tamsalu, Põllumajandusuuringute Keskus (nõukogu esimees): 23.12.2019
2. Jaak Läänemets, KEVILI (nõukogu liige): 05.01.2020
3. Jaanus Joasoo, Maaeluministerium (nõukogu liige): 30.12.2019
4. Leho Verk, Maaelu Edendamise Sihtasutus (nõukogu liige): 30.12.2019
5. Märt Riisenberg, TÜ EPIKO (nõukogu liige): 23.12.2019
6. Kalle Hamburg, Eestimaa Talupidajate Keskliit (nõukogu liige): 07.01.2020
7. Kaie Laaneväli, Maaeluministerium (nõukogu liige): 30.12.2019
8. Mikk Link, Eesti Erametsaliit (nõukogu liige): 07.01.2019
9. Rando Värnik, Eesti Maaülikool (nõukogu liige): 23.12.2019